

Linnéuniversitetet

Institutionen för socialt arbete

EXAMENSARBETE

SAMVERKAN- DEN VITE RIDDAREN?

*En kvalitativ forskningsstudie om
myndighetssamverkan mot trafficking*

| *Författare:* Anne Carlsson

| *Författare:* Linda Intsidou

| *Handledare:* Zara Bersbo

| *Examinator:* Kerstin Gynnerstedt

| *Termin:* VT 2012

| *Kurskod:* 2SA46E

ABSTRACT

Authors: Anne Carlsson, Linda Intsidou

Title: Collaboration- the white knight?

Supervisor: Zara Bersbo

Assessor: Kerstin Gynnerstedt

The purpose of this study was to examine how the authorities in Sweden collaborate when it comes to discourage trafficking for sexual purposes. More specifically the aim was to find which directives and problems the work of the individual authorities constitute in and how does it affect collaboration with other authorities. The study was based on interviews with six respondents, which have experience working within this field. Three themes were identified: what is collaboration, different perspectives, regulatory frameworks and different fundamental values within the organisations. The study concluded that collaboration is affected by several factors such as the absence of knowledge about trafficking for sexual purposes and the laws which regulate confidentiality, difficulties in defining collaboration as a concept and the authorities different ideas about what have to be done in the context of discouraging trafficking for sexual purposes. The authorities define the problematic aspects with trafficking in similar ways. Differences can be seen when it comes to define trafficking for sexual purposes as such. The analysis was based on two different perspectives: social constructive theory and new institutionalism in organizational analysis.

Key words: Trafficking for sexual purposes, collaboration, ideas, authorities, discourage trafficking for sexual purposes.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Problemformulering	2
1.2 Syfte och forskningsfrågor	3
1.3 Begreppsdefinitioner	4
1.4 Beskrivning av aktuella myndigheter och arbetsområde	5
2 Tidigare forskning	9
2.1 Prostitution och trafficking	9
2.2 Samverkan	11
3 Teori	15
4 Metod	17
4.1 Datainsamlingsmetod	19
4.2 Bearbetning av data och analysmetod	22
4.3 Urval	23
4.4 Förförståelse	24
4.5 Etiska överväganden	25
5 Resultat och analys	27
Tema 1 Samverkan- vad är det?	27
Tema 2 Olika perspektiv och regelverk	29
Tema 3 Olika värdegrunder, olika problem	32
6 Avslutande diskussion	41
Referenser	43
Bilaga 1 Informationsbrev	48
Bilaga 2 Intervjuguide	49

1. Inledning

Trafficking för sexuella ändamål är att se som ett av vår tids allvarligaste brott, som strider mot de mänskliga rättigheterna. Det är ett globalt fenomen där efterfrågan, fattigdom, brist på jämställdhet, öppnade gränser, ojämlika sociala och ekonomiska nivåer i samhället bidrar till att öka risken för att människor ska hamna i trafficking och prostitution (Regeringskansliet 2009, s.4ff). Trafficking är en problematisk företeelse och är till stor del en dold verksamhet där framförallt kvinnor och barn blir drabbade. Det är en verksamhet som är ytterst lönsam för olika kriminella grupperingar och för den organiserade brottsligheten. Faktorer som tillgång, efterfrågan och ekonomisk vinning är centrala. Sverige står inte utanför denna verksamhet trots att det kan verka avlägset. Från fattiga regioner i Europa rekryteras och förs kvinnor till Sverige för att köpas av bland annat svenska män (Regeringens skrivelse 2007/08:167, s. 3f).

Trafficking drabbar främst den enskilda och utsatta individen. Det har dock också påvisats att hela samhället påverkas genom att bland annat patriarkala attityder och värderingar förstärks. I sin förlängning innebär detta att synen på kvinnor och mäns jämställdhet och sexualitet påverkas i negativ riktning, samhällsekonomin undermineras samt att det kan bli svårare att upprätthålla rättsstaten (Utrikesdepartementet 2003, s.10).

Sveriges regering har upprättat en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och därigenom gjort en klar markering mot denna företeelse. Bland annat Länsstyrelsen i Stockholm har fått i uppdrag av regeringen att stärka och effektivisera att samverkan mellan myndigheter kommer igång då de är involverade var för sig i arbetet mot trafficking. De instanser som är aktuella är polisen, socialtjänsten, migrationsverket, åklagarmyndigheten och de regionala länsstyrelserna. Trafficking ses som ett komplext problem för de myndigheter som är involverade, då företeelsen tangerar och innefattar många olika områden såsom kriminalitet, sociala spörsmål, migration, juridiska aspekter, brott

mot de mänskliga rättigheterna med flera. Samverkan mellan myndigheter anses därför nödvändigt i arbetet med att motverka trafficking och prostitution (Länsstyrelsen, 2011, s. 5). Men myndighetssamverkan uppkommer inte automatiskt utan detta arbete måste byggas upp, ökas, stärkas samt förvaltas. Det finns dock flera omständigheter som gör det svårt för myndigheter att samarbeta och samverka. De lyder under olika lagstiftningar, de har olika roller och mandat och det är brist på både resurser och kunskap (Länsstyrelsen, 2011, s. 9)

1.1 Problemformulering

Samarbete mellan myndigheter och en gemensam syn på hur trafficking bör bekämpas, är utifrån tidigare forskning av betydande vikt för att kunna motverka förekomsten. Trots att vikten av samarbete och samverkan poängteras, sker ofta de olika instansernas arbete utifrån skilda eller varierande utgångspunkter och problem. Således innebär detta olika uppfattningar om hur problemet ska lösas vilket får konsekvenser vid samarbete med andra myndigheter.

Karsten Åström, professor i rättsociologi och Annika Rejmer, universitetslektor även hon i detta ämne är båda verksamma vid Lunds universitet. I deras slutrapport *”Det blir nog bättre för barnen”* (2008) om utvärderingen av den nationella försöksverksamheten med barnahus, belyses bland annat samverkan mellan myndigheter samt problem som kan uppstå med detta. Författarna uppmärksammar att samverkan mellan myndigheter kan innebära komplikationer och svårigheter utifrån faktorer som myndigheternas olika värderingar, målsättningar, regelverk och oenighet kring begrepp och målgrupper. Trots att samverkans goda effekter inte har dokumenterats i den tidigare forskningen ses samverkan ofta som positivt av de professionellt verksamma. Samverkan ses som en möjlighet till ökad kompetens och en helhetssyn på individen, vilket gör att det negativa och problematiska med samverkan ofta glöms bort (Rejmer & Åström, 2008, s.16f).

Något annat som författarna tar upp är att kommunerna generellt brister i att undersöka behoven av samverkan med andra myndigheter. Det kan få till följd att det prioriteras fel i de samverkansinsatser som görs samt att det blir svårt att mäta och se resultaten av samverkan. Svårigheter visar sig även då det är få utvärderingar kring samverkansinsatserna (Rejmer & Åström, 2008, s. 18).

Att samverkan mellan myndigheter inte enbart ses som något positivt samt vad det finns för olika orsaker till att det inte fungerar, blir således relevant att belysa i studien. Hur fungerar samverkan i praktiken och vad kan hindra eller försvåra samverkan? Därmed kommer uppsatsen att anta ett myndighetsperspektiv.

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) skriver i sin redovisning "*Interventioner mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål*" (2008) att i arbetet med de utsatta läggs stor vikt vid samverkan mellan myndigheter, vilket ses som ett nödvändigt element (IMS, 2008, s. 8ff). Avseende samverkan finns det samverkansgrupper i de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö. De medverkande är socialtjänsten, polismyndigheten, åklagarmyndigheten, länsstyrelsen, migrationsverket och landstinget. Samverkansgrupperna ska leda till ett bättre samarbete vid ärenden som gäller trafficking (IMS, 2008, s. 69).

1.2 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens övergripande syfte är att undersöka hur polismyndigheten, socialtjänstens prostitutionsgrupp, åklagarmyndigheten, länsstyrelsen samt migrationsverket samverkar för att motverka trafficking. Vilka direktiv och problem grundas de enskilda myndigheternas arbete i, och hur påverkar det samverkan med andra myndigheter.

Uppsatsens frågeställningar är därför:

Hur samverkar de myndigheter vi valt att titta på för att motverka trafficking?

Arbetar de enskilda myndigheterna mot liknande mål, riktlinjer och värdegrunder?

Hur upplevs samverkan mellan de olika myndigheterna av de professionellt verksamma?

1.3 Begreppsdefinitioner

Vissa begrepp kommer att vara återkommande i studien, således är det av relevans att tydliggöra de mest förekommande. Prostitution som begrepp är relevant då begreppet ofta förekommer i litteraturen om trafficking. Således tangerar dessa begrepp varandra och skillnaden går inte riktigt att uttyda i litteraturen.

Samverkan definieras enligt Nationalencyklopedin som ”ett gemensamt handlande för ett visst syfte”. Även ordet samarbete ligger inom denna definition och beskrivs enligt Nationalencyklopedin som ”arbete som bedrivs av två eller flera tillsammans med gemensamt syfte”(www.ne.se). Den tidigare forskningen inom samverkan framhåller att definitionen av begreppet samverkan inte är helt klarlagd. Det råder enligt samverkansforskningen inte någon konsensus när det gäller hur begrepp såsom samverkan, samarbete samt samordning används inom området. Det är inte bara inom själva forskningen kring samverkan som det råder en oenighet kring dessa begrepp utan detta ses även inom olika myndigheter. Oenigheten innebär att myndigheterna har olika syn på vad begreppen samverkan, samarbete och samordning innebär samt att olika saker avses (Mallander, 1998, s.136). Samverkan och samarbete behöver dock inte enbart ses som åtskilda begrepp utan att de kan komplettera och tangera varandra (Lindberg, 2009, s.26f).

Människohandel och dess grundläggande definition återfinns i Förenta Nationernas (FN) konvention om gränsöverskridande organiserad brottslighet, samt i dess tillhörande protokoll om människohandel, vilket benämns Palermoprotokollet. Här definieras människohandel som ”rekrytering, transporter, överföring, inhysning eller mottagande av personer genom hot om och brukandet av våld eller andra former av tvång, bortförande, bedrägeri, vilseledande, maktmissbruk eller missbruk av en persons utsatta belägenhet i syfte att utnyttja denna person.

Utnyttjandet ska innebära åtminstone utnyttjande av andras prostitution eller andra former av sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller tvångstjänst, slaveri eller med slaveri jämförbara bruk och sedvänjor, trälldom eller avlägsnande av organ” (www.uneca.org).

Trafficking är enligt Nationalencyklopedin illegal handel med människor över nationsgränserna i exploateringssyfte (www.ne.se). En annan förklaring av begreppet trafficking ger Utrikesdepartementet ”att genom otillbörliga medel, vilket innefattar tvång, hot, våld eller andra otillbörliga påtryckningar, genomföra en handelsåtgärd av en person i utnyttjandesyfte”, vilket innebär att personen ska utnyttjas för sexuell exploatering (Utrikesdepartementet, 2003, s.6).

Prostitution definieras enligt Nationalencyklopedin som en verksamhet där sexuella tjänster erbjuds mot betalning. Den form av prostitution som är mest förekommande är den där kvinnor säljer sexuella tjänster till män (www.ne.se). Myndigheter och verksamma inom hälso och sjukvården började under 1800-talet beteckna kvinnor som sålde sexuella tjänster till män som prostituerade (Svanström, 2001, s. 51).

1.4 Beskrivning av aktuella myndigheter och arbetsområde

Polismyndigheten. I generella termer är polisens uppgifter att förebygga brott, se till den allmänna ordningen och säkerheten samt ägna sig åt spaning och utredningar av brott. När det gäller ärenden som rör trafficking, anses detta vara ett område som prioriteras. Den övergripande strategin för att komma åt trafficking är främst att motarbeta de organiserade nätverken. Polisen arbetar för att komma åt de nätverk som redan etablerat sig i Sverige samt arbetar preventivt för att försvåra en nyetablering. Målsättningen med denna arbetsmetod är att göra Sverige mindre intressant för den organiserade brottsligheten. Polismyndigheten påtalar även vikten av samverkan med andra myndigheter som ett led i arbetet mot trafficking.

Aktörer som de samarbetar med är migrationsverket, socialtjänsten och åklagarmyndigheten för att nämna några (www.polisen.se).

Prostitutionsgruppen ingår i socialförvaltningen i storstadsregionerna och bedriver uppsökande fältarbete. På detta sätt försöker de etablera kontakt med de kvinnor som vistas i dessa miljöer. De kvinnor som prostitutionsgruppen får en kontakt med arbetar de sedan med på både ett skadereducerande, rådgivande, motiverande och stödjande sätt (Brottsförebyggande rådet, 2011, s. 31). De professionellt verksamma inom prostitutionsgruppen har ingen myndighetsutövning och det innebär således att de inte kan ta några egna beslut som rör ekonomiskt bistånd eller boende. Dock anmäler de till socialtjänsten om de påträffar gravida och eller minderåriga prostituerade (Pramberg & Lundberg, 2009, s.5ff). Om prostitutionsgruppen träffar på utländska kvinnor som inte har någon tillhörighet i Sverige eller något europeiskt land kontakter de utlänningspolisen. Anledningen till kontakten är prostitutionsgruppens erfarenheter av att de aktuella kvinnorna endast kommit till Sverige för att prostituera sig (Pramberg & Lundberg, 2009, s.6f). Vid misstanke om att det är ett ärende som rör trafficking, kontaktas polisen som första myndighet och efter det socialtjänsten, där ärendet således blir aktualiserat. Den uppgift som socialtjänsten har är samordning med andra berörda instanser om det blir aktuellt med ett omhändertagande. Socialtjänsten kan också erbjuda stöd till personer som påträffats i traffickingsammanhang (Levin & Olsson, 2009, s. 13).

Migrationsverket är en statlig myndighet som arbetar med “att säkerställa en långsiktigt hållbar migrations politik som värnar asylrätten och som inom ramen för den reglerade invandringen underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens utvecklingseffekter samt fördjupar det europeiska och internationella samarbetet” (www.migrationsverket.se). De professionellt verksamma inom migrationsverket kan komma i kontakt med människor som är eller varit utsatta för människohandel. Kontakten kan ske genom att den som utsatts självant berättar eller kan kontakten ske externt exempelvis från polis eller åklagarmyndigheten.

Om personal fattar misstanke om människohandel bör olika interna kontaktpersoner inom migrationsverket och polismyndigheten kontaktas. Migrationsverket har bland annat som uppgift att utfärda tillfälliga uppehållstillstånd till de som utsatts för trafficking för att de ska kunna medverka vid brottsutredningar i Sverige (www.migrationsverket.se). När det gäller kontakten mellan migrationsverket, polismyndigheten, socialtjänsten, åklagarmyndigheten samt olika frivilligorganisationer påtalas det att det är av vikt med informationsöverföring (Länsstyrelsen, 2004, s. 32ff).

Åklagarmyndigheten. Det finns tre huvuduppgifter för åklagare: att utreda brott, fatta beslut om åtal ska väckas eller inte samt att framträda i domstolen. Åklagare utreder tillsammans med polisen brott vilket ger en kontakt med brottsmisstänkta, brottsoffer samt vittnen. Därmed blir samarbetet med polisen nära och det mest tydliga. Det ingår även för åklagare att bevisa att den som står åtalad har begått brottet (www.aklagare.se). Det finns fyra utvecklingscentra inom åklagarmyndigheten med specifika ansvarsområden. Stockholm ansvarar för den rättsliga utvecklingen, analys och uppföljning vad gäller rättstillämpningen vid bland annat traffickingärenden, koppleri samt köp av sexuella tjänster. Det finns internationella åklagarkammare i Göteborg, Malmö och Stockholm som har det operativa ansvaret för förundersökning samt lagföring. Förundersökningsledaren är nästan alltid en åklagare vid mål som rör trafficking. Ett nära samarbete med polisen är betydelsefullt likaså ett internationellt samarbete med polis och andra juridiska instanser i andra länder då människohandel är en grovt organiserad gränsöverskridande brottslighet (www.lansstyrelsen.se). Åklagarmyndigheten har inte föreskrivits någon särskild skyldighet att samverka enligt lag (Åklagarmyndigheten, 2012, s. 7f).

Länsstyrelsen är en statlig myndighet. 2007 tillsattes en regional samverkansgrupp som berörde trafficking. Länsstyrelsen är sammankallande till samrådsmöten inom samverkansgruppen.

Dessa samrådsmöten ska tjäna till att problem som uppstått, lyfts upp och diskuteras från de olika myndigheternas perspektiv samt få till stånd samverkan mellan myndigheterna. Länsstyrelsen har begränsade erfarenheter av traffickingärenden och det är framförallt yrkesverksamma inom socialtjänsten, statliga myndigheter såsom polisen, migrationsverket samt åklagarmyndigheten som kan kontakta länsstyrelsen i dessa frågor. Uppgiften för länsstyrelsen i dessa fall är tillsyn, rådgivning samt information till de berörda myndigheterna inom samverkansgruppen. Länsstyrelsen har ansvar för tillsynen avseende agerandet från socialtjänstens håll, när ett brottsoffer för trafficking omhändertas (www.lansstyrelsen.se).

2. Tidigare forskning

2.1 Prostitution och trafficking

I forskningsrapporten "*Prostitution i Norden*" (2008) har syftet varit att redogöra för och utforska förhållandet gällande prostitution och trafficking i de nordiska länderna. Rapporten lyfter fram att samtliga nordiska länder har infört förbud mot trafficking. Förbudet kan ses som en framskjutning av den rättsliga hanteringen och att brottsbekämpande åtgärder har mer företrädesrätt än vad som varit fallet innan. Internationella åtgärder, såsom konventioner och lagstiftningar inom den Europeiska Unionen, visar sig ha betydelse för hur Sverige väljer att rikta insatser mot trafficking. Vidare belyser rapporten att förändringar som sker på prostitutionsmarknaden samt en förskjutning av synsättet på prostitution som ett socialt problem till att ha blivit ett rättsligt, leder till att trafficking bäst motverkas med kontroll och brottsbekämpningsåtgärder. Således kan det i Sverige och i de andra nordiska länderna ses ett skifte i fokus mot hårdare och mer juridiska åtgärder. Sverige har gått från att vara ett land som haft tonvikt på sociala insatser till att framhålla företeelsen trafficking som ett rättsligt problem. Följden blir att problemet regleras och styrs mer och mer utifrån lagen (Holmström & Skilbrei, 2008, s. 34ff).

Gällande den svenska kontexten visar det på en okunskap om omfattningen av trafficking. Denna okunskap har sina grunder i att selektivt utvalda myndigheter såsom polismyndigheten, socialtjänsten, hälso- och sjukvården med flera, präglar kunskapen och informationen som finns enligt sina egna inriktningar och föreställningar. Synen på trafficking utgår således främst utifrån polisiära och sociala åtgärder vilket leder till att företeelsen anses bäst motverkas genom en slags form av åtgärdsrationalitet (Holmström, 2008, s.315f).

Vidare belyser idéhistorikern Susanne Dodillet i sin avhandling "*Är sex arbete? Svensk och Tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet* (2009) att den debatt som förts inom Sverige samt synen gällande trafficking starkt har präglats av Lukas Moodysons film *Lilja 4-ever*. Författaren anser att detta har skapat en föreställning i Sverige såväl som internationellt om vem eller vilka som blir utsatta för trafficking samt varför. Föreställningarna som skapats kring företeelsen, innebär oftast att det är en kvinna som med våld förs bort från sitt eget fattiga hemland, till ett rikare för att där spärras in, våldtas och sedan utnyttjas i prostitutionssyften. Att människohandlare lurar och lockar fattiga kvinnor genom falska löften existerar förvisso men detta är enbart en del av sanningen. Enligt Dodillet behöver synen på trafficking inte enbart innebära ett offerperspektiv, där den utsatte framställs som ett viljelöst och utnyttjat offer. En aspekt som framkommer är att de som är utsatta för trafficking inte skiljer sig från andra individer som migrerar, i det syftet att kunna tjäna pengar i ett mer välbeställt land eller för att kunna försörja sina familjemedlemmar. Det som ger upphov till att människor i stället hamnar inom företeelsen är brist på legala migrationsmöjligheter samt att västvärlden har infört strängare migrationskontroller. Därmed blir de människor som önskar migrera för att skapa sig ett bättre liv tvingade att söka sig till olika kriminella grupper som kan hjälpa dem över hårdbevakade gränser (Dodillet, 2009, s 483f).

Vidare anser författaren att polisen, andra berörda myndigheter samt hjälporganisationer jobbar i motvind om utgångspunkten är en alltför förenklad bild av företeelsen. Att de som är utsatta för trafficking är utnyttjade och exploaterade framhålls av Dodillet men detta ser inte alltid ut som den bild myndigheter och polisen antar eller förväntar sig (Dodillet, 2009, s.488f). För att komma till rätta med problemet gällande hur synen på företeelsen trafficking tar sig uttryck, behövs nytänkande och lagändringar likaså reform förändringar (Dodillet, 2009, s. 542ff).

I artikeln *"Security, Equality and the Clash of Ideas: Sweden`s Evolving Policy Towards the Trafficking of Women for Sexual Purposes* av Gregg Bucken Knapp, Johan Karlsson och Karin Persson Strömbäck (2010), diskuteras upprinnelsen till olika åtgärder som tagits för att bekämpa trafficking. Författarna utgår ifrån två olika vetenskapliga inriktningar, ett säkerhets- och ett jämställdhetsperspektiv. De undersöker vilken av dessa två som har format och formar svenska myndigheters arbete. Författarna menar på om fokus läggs på de normativa föreställningar som hjälper till att forma inrikespolitiken, och i vilken kontext dessa uppstår, kan detta generera i en djupare förståelse för de bakomliggande drivkrafterna gällande hur Sverige arbetar för att motverka trafficking (Bucken-Knapp et al, 2010, s. 1f).

Författarna hävdar att den föreställning som varit mest prominent är säkerhetsperspektivet. Den säkerhetspolitik som förs inom Europeiska Unionen (EU), fokuserar på krafttag mot trafficking. Bekämpningsåtgärderna som utförs innebär striktare gränskontroller, ökade polisinsatser mot den organiserade brottsligheten, kriminaliseringen som skett av företeelsen samt att de som drabbas av trafficking ses som illegala immigranter och sänds tillbaka till sitt ursprungsland. Författarna påtalar att forskningen visar att den säkerhetspolitik som EU för således implementerats även i Sverige, vilket medför att fokus läggs på säkerhetsperspektivet även här (Bucken-Knapp et al, 2010, s. 3f).

2.2 Samverkan

I avhandlingsstudien *"Rätt, makt och institutionell förändring- En kritisk analys av myndigheters samverkan i barnahus"* av Susanna Johansson (2011) påtalar författaren att samverkan ses som något gynnsamt utifrån flera perspektiv. Den tonvikt som har lagts på samverkan inom myndigheter som någonting viktigt, innebär att olika utsatta gruppers behov bättre kan tillgodoses och alla parter som är involverade i ett specifikt uppdrag gynnas (Johansson, 2011, s. 71)

Vidare skriver författaren att samverkan inte enbart kan ses som någonting gynnande och positivt. Aspekter som kan generera i problem är osäkerhet att ena kring den målgrupp som myndigheterna ska samverka kring, samt oenighet avseende vilka gemensamma begrepp de ska använda. Även den aspekten att myndigheterna kan ha bristande förtroende för varandras arbete framhålls som ett problem, likaså att olika värderingar och målsättningar kan skapa hinder för att samverkan ska kunna fungera problemfritt. De olika myndigheterna som ska samverka utgår ifrån skilda ståndpunkter, målsättningar och har även den rättsliga aspekten med sig att de arbetar under olika regelverk. Således har myndigheterna olika syn, gällande vart insatserna ska sättas in och vilka prioriteringar som ska göras. Även den syn som finns på samverkan inom de olika myndigheterna anses vara grundad i moraliska värderingar och skilda logiker och således inte utifrån empiriskt innehåll. Eftersom utvecklingen idag lägger fokus på en utökad form av samverkan innebär det att den kritiska aspekten och de problem som samverkan medför, glöms bort (Johansson, 2011, s.72f).

Författaren påtalar även att inom de olika myndigheterna ses samverkan ofta som något positivt. Att samverka bedöms som något kompetenshöjande och främjar helhetssynen utav de professionellt verksamma. Det är ännu inte empiriskt belagt vad samverkan egentligen har för effekter och vad utfallen således genererar i.

Författaren belyser att samverkan kan bli komplicerad när det gäller vilken disciplin eller myndighet som ska ha tolkningsföreträde. I studien påtalas det att socialtjänsten i viss mån gör avkall på sin egen disciplin och går emot en mer straffrättslig logik.

Sammanfattningsvis belyser avhandlingen faktorer såsom organisationernas strukturer, kunskaper, förklaringsmodeller, myndigheternas arbete utifrån olikartade syften, de ekonomiska och professionella förutsättningarna samt vilka regelverk och lagar som respektive myndighet lyder under som kan göra att samverkan blir problematisk (Johansson, 2011, s.74ff).

Brottsförebyggande rådet (Brå, 2011) skriver i rapporten "*Prostitution och människohandel för sexuella ändamål*" om utvärderingen av svenska myndigheters arbete med regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Några olika områden som berörs är utbildning och ökad kunskap inom myndigheterna, rättsväsendets effektivitet samt vikten av samverkan mellan de olika myndigheterna. (Brottsförebyggande rådet, 2011, s. 6).

Brå (2011) menar att det behövs ökad kunskap om trafficking. Vidare behövs samverkan myndigheterna emellan utvecklas samt att deras insatser samordnas i större utsträckning än vad som sker i dagsläget. Mer resurser bör avsättas till polisen då det är resurskrävande att utreda människohandelsbrott. Vidare är det viktigt att även polisen fortsätter utveckla sina metoder för att mera effektivt kunna bekämpa företeelsen (Brottsförebyggande rådet, 2011, s. 36ff). Det framkommer även i rapporten att en central aspekt i arbetet med trafficking är att de professionella bör vara observanta på att det kan förekomma starka normer, generaliseringar och värderingar i samhället kring de som säljer sex (Brottsförebyggande rådet, 2011, s. 47ff).

Dominika Borg belyser i sin arbetsrapport "*2000-Talets slaveri. Människohandel och dess implikationer för svensk krishantering*" (2005) att det funnits brister gällande hanteringen av ärenden som rör trafficking från svenska myndigheters sida. Bristen i hanteringen av dessa ärenden står att finna i en otydlig ansvarsfördelning myndigheterna emellan, att det saknas enhetliga riktlinjer för myndigheterna samt att myndigheter inte vet hur de utsatta för denna företeelse ska bemötas, då ett fall av trafficking har uppdragats. Orsaker till att det inte råder en konsensus om hur dessa ärenden ska bemötas, handläggas samt samverka kring, beror på att det är en relativt ny företeelse vilket får den följd att några konkreta samverkansrutiner inte finns. Det råder således en förvirring bland myndigheterna om vem som ska göra vad, hur tillvägagångsättet ska vara samt hur samverkan egentligen ser ut och ska gå till (Borg, 2005, s. 25f).

Vidare påtalar författaren liksom Bucken-Knapp et al (2010) att den utveckling som skett har medfört annorlunda angreppssätt grundade i ett säkerhetstänkande som implementeras från EU. Samtliga myndigheter understryker trots detta vikten av att samverka med andra myndigheter (Borg, 2005, s. 28). Liksom Dodillet (2009) lyfter Borg (2005) aspekten om den politiska debatten samt den politik som förs i Sverige implementerar och färgar bilden av trafficking. Rapporten visar även på att trots att det inte saknas en medvetenhet om företeelsen hos svenska myndigheter, saknas det dock olika perspektiv samt strategier för att motverka företeelsen. Här påtalar Borg (2005) liksom Dodillet (2009) att det behövs nyanseringar inom politiken samt inom myndigheterna om vad trafficking är (Borg, 2005, s. 35, 44).

3. Teori

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur olika myndigheter samverkar i arbetet med trafficking. Därför har vi valt nyinstitutionell teori. Det utmärkande för denna teori är att organisationer inte ses som enskilda eller helt slutna gentemot varandra. Således innebär detta att organisationer påverkas av och är beroende av sin omgivning liksom omgivningen påverkas av och är beroende av organisationerna. Genom socialt samspel med andra individer skapas gemensamma föreställningar om verkligheten, vilket gör att olika sammanhang påverkas av olika institutionella regler. Dessa institutionella regler har en effekt på organisationers uppbyggnad genom att de ger uttryck för vilka sätt att handla som accepteras eller inte (Johansson, 2006, s.19).

Omgivningen såsom till exempel politiker, lagstiftning samt allmänheten ställer institutionella krav på organisationen att ett visst handlingsätt eller metod ses som önskvärt och lämpligast för vissa aktiviteter. Således innebär detta en anpassning till omgivande aktörers föreställningar om hur en viss organisation borde utformas och vad de borde göra. Av betydande vikt för människobehandlande organisationer är att uppnå legitimitet och trovärdighet. Genom det konkreta handlandet av organisationen samt överensstämmelse med omgivningens förväntningar hur något bör göras kan legitimitet uppnås. Att organisationer speglar föreställningar och tankar från omgivningen kan därmed vara viktigare än att arbetet ska utföras på ett ekonomiskt rationellt sätt (Ineland, 2006, s. 98f).

Centrala begrepp inom nyinstitutionell teori är *institutionell isomorfism* och organisatoriska fält. Inom nyinstitutionalism läggs fokus på att studera organisatoriska fält istället för enskilda aktörer samt att organisationer inom samma organisatoriska fält har en benägenhet att likna varandra. Att organisationer liknar varandra och söker uppnå en överensstämmelse med omgivningens institutionella krav kallas *institutionell isomorfism*.

Organisatoriska fält består av avgränsade institutionella områden där olika organisationer gör liknande verksamhet eller utför en liknande service till medborgarna till exempel arbetsrehabilitering (Ineland, 2006, s.100). Grape (2006) menar att det finns *institutionella* logiker kring organisationer inom ett organisatoriskt fält. *Institutionella logiker* är tankeramar som styr riktlinjerna för vad en organisation bör göra eller vad andra organisationer inom fältet kan eller inte kan ifrågasätta. Olika organisationer inom ett fält kan därmed följa olika institutionella logiker, vilket gör att man inom ett organisatoriskt fält kan skönja flera institutionella sfärer. En institutionell sfär består således av organisationer som utgår från samma *institutionella logik* (Grape, 2006, s.51ff). Med koppling till författarens resonemang ovan är det meningen att polisen, socialtjänsten, migrationsverket och åklagarmyndigheten ska samverka för att motverka trafficking. Myndigheterna utgår dock från skilda regelverk, mål och organisatoriska förutsättningar, med andra ord olika institutionella logiker.

Verksamhetsdomän, som är en del av en institutionell sfär får enligt Grape (2006) två betydelser. För det första syftar begreppet på det område som de avsedda aktörerna ska eller har för avsikt att samverka kring. Domänen eller området urskiljs från övriga genom organisationens målsättningar och hur organisationen tänker arbeta för att uppnå dessa. Den andra betydelsen av begreppet kopplas till de arbetsuppgifter som rent praktiskt utförs inom ett verksamhetsområde. Utifrån sina skilda institutionella logiker gör organisationerna domänanspråk på att vara legitima företrädare och ansvariga för området de ska samverka kring. Problem uppstår om flera organisationer gör domänanspråk på samma verksamhetsdomän (Grape, 2006, s. 53ff).

4. Metod

Syftet med uppsatsen är att genom intervjuer belysa myndigheters samverkan för att motverka trafficking för sexuella ändamål. Vi vill undersöka hur de professionellt verksamma inom respektive myndigheter resonerar kring samverkan och företeelsen trafficking. Vi behöver därmed tolka myndighetsrepresentanternas uppfattningar och handlingar. Således är hermeneutiken en lämplig epistemologisk ansats.

Hermeneutiken framhåller vikten av *förförståelsen*, då varje läsare av en text närmar sig den med sin förförståelse. Förförståelsen är till exempel våra upplevelser av samhället och människorna runtomkring, personliga upplevelser, kontexten vi befinner oss i, utbildning och språk. Såväl forskarens tidigare föreställningar och upplevelser samt vad som händer under själva studien kommer att påverka forskarens tolkning av det insamlade materialet. En text kan således ha olika betydelse för olika personer på grund av deras förförståelse. För forskaren är det viktigt att vara medveten om sin egen förförståelse och att reflektera kring vad det kan innebära vid tolkningen av materialet (Bergström & Boréus, 2005, s. 25, 33).

Inom hermeneutiken talas även om *den hermeneutiska cirkeln*. En betydelse av detta är att texten bör ses utifrån ett helhetsperspektiv. Innebörden är att texten som helhet måste tolkas utifrån de delar som ingår, likaväl som att texten måste tolkas utifrån delarna i relation till det större sammanhanget. En företeelse kan därmed inte förstås utan att man ser till helheten och kontexten den ingår i (Bergström & Boréus, 2005, s. 25).

Hermeneutiken innebär en socialkonstruktivistisk ansats. Socialkonstruktivism är kritisk till kunskap som tas för givet och ses som naturlig. Den menar att människor gemensamt skapar föreställningar om verkligheten snarare än att det finns någon objektiv sanning om verkligheten. Således är det som är naturligt och sant ett av flera sätt som verkligheten kan definieras på snarare än det enda sättet (Barlebo Wenneberg, 2001, s. 10ff).

Då avsikten med studien är att få en förståelse för myndigheternas föreställningar om samverkan för att motverka trafficking, är socialkonstruktivismen lämplig. Människor konstruerar genom sin interaktion kunskap, vilket blir till gemensamma sanningar om den verklighet de lever i. Kunskap och konkreta handlingar har ett samband utifrån att de gemensamma sanningarna styr vilka handlingar som är accepterade eller inte accepterade i en viss verklighet. Socialkonstruktivismen har kritiserats för att verkligheten blir flyktig och flytande i och med att det naturliga och fasta försvinner. Författarna menar dock att de gemensamma sanningarna kan fungera som tvingande regler för individen i vissa situationer och därmed sätta vissa begränsningar (Winter Jørgensen och Phillips, 2000, s.11f).

För att kunna genomföra en undersökning av syftet i studien samt besvara frågeställningarna på ett så bra sätt som möjligt, har vi valt att använda en kvalitativ forskningsstrategi. Som datainsamlingsmetod har vi valt intervjuer då vi anser att kvalitativ data är bättre lämpade för att besvara våra frågeställningar samt för att uppnå syftet med vår studie. Den kvalitativa metoden lämpar sig bäst när syftet är att ta reda på innebörden av en företeelse och när författaren vill få en djup förståelse av något, ofta undersöks ett begränsat antal enheter. Att genomföra intervjuer innebär att forskaren kan få möjlighet att ställa följdfrågor samt att gå in lite djupare i de resonemang som förs. När det gäller den kvantitativa metoden passar den således bättre när undersökningen syftar till att ta reda på exempelvis hur ofta ett fenomen förekommer och när man undersöker många enheter (Bryman, 2011, s. 371f). Författaren menar vidare att den största skillnaden mellan kvantitativ och kvalitativ metod är graden av strukturering vid informationsinsamlingen. Om informationsinsamlingen är starkt strukturerad på förhand blir de data som framkommer ofta kvantitativ, utgår undersökningen från en mer öppen informationsinsamling kan metoden oftast beskrivas som kvalitativ (Bryman, 2011, s. 370f).

Kritik som har framförts gällande kvalitativ forskning är huruvida forskaren kan sätta sig in i en annan människas perspektiv och se verkligheten utifrån deras tolkning av den. Således blir svårigheterna med detta att veta om de tolkningar som görs är de rätta utifrån de undersökta perspektiv samt om dessa perspektiv kan beskrivas av någon annan än den undersökta (Bryman, 1997, 91f).

Gällande den teoretiska ramen finns det oliktankande bland kvalitativa forskare kring om teorier mer bör få styra i studier och därmed komma in i ett tidigare stadiet. Valet av teorier ses ofta som en fas som kommer i slutet av arbetet. Ovilligheten att i förväg bestämma teorin grundar sig i rädslan kring att skapa en felaktig bild av det studerade. Kvalitativa forskare menar också att de teoretiska begreppen kan skilja sig för mycket från undersökningspersonernas tankar och åsikter och därmed vara svåra att applicera vid analysen av resultatet (Bryman, 1997, s.99,111).

4.1 Datainsamling

Den kvalitativa forskningsintervjun är passande då forskare vill förstå världen utifrån de undersökta personernas perspektiv och utveckla mening från deras erfarenheter. Intervjuer är även lämpliga för att ge en bild av respondenternas värld på det sättet som de själva upplever den samt genom detta få en förståelse och kunskap om det (Kvale & Brinkman, 2009, s.17). Kvalitativa intervjuer är lämpliga för att besvara våra frågeställningar då vi ämnar få en förståelse för de professionellt verksammas uppfattningar och upplevelser av samverkan. I studien kommer de personer som intervjuats att omväxlande kallas för respondenter och intervjupersoner för att undvika upprepningar.

Intervjuer kan variera från ostrukturerade till strukturerade. Graden av struktur i intervjuerna kan härledas till intervjuarens frågor. Ostrukturerade såväl som semistrukturerade intervjuer kan ses som flexibla gällande tillvägagångssättet. Flexibiliteten grundar sig i att man kan ändra frågorna, komma med nya frågor eller ändra fokus utifrån respondenternas svar (Bryman, 2011, s.413ff).

Vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer för att ha en grund att utgå ifrån genom en intervjuguide (se bilaga 2). Denna guide blev ett stöd genom att vi förberedde frågor att utgå från samtidigt som utrymme lämnades för respondenterna att uttrycka sina tankar och åsikter i egna ord. Respondenterna fick också en chans att komma med nya infallsvinklar och idéer som vi kanske inte tänkt på innan och som ytterligare kunde bidra till vårt resultat. Att ha en viss struktur i intervjuerna genererar i att fokus för studien lättare bibehålls för det som ska studeras.

Användandet av en semistrukturerad intervjuguide med många öppna frågor har således använts för att så långt som möjligt undvika att styra respondenternas svar och påverka dem. Därmed kan tillförlitligheten avseende resultaten ökas. Reliabilitet rör ifall resultaten skulle bli samma om en liknande undersökning skulle genomföras av en annan forskare (Kvale & Brinkman, 2009, s. 263).

Vi har medvetet försökt formulera våra intervjufrågor så att de stämmer överens med syftet samt att de svarar på våra frågeställningar. Vidare har vi tänkt på att formulera intervjufrågorna så att det ska vara tydligt för respondenten vad vi avser med frågan. Genom detta har vi kunnat åka validiteten i studien. Validitet rör om metoden som används verkligen mäter det som avses utifrån problemformuleringen (Kvale & Brinkman, 2009, s. 264).

I studien har sex intervjuer gjorts då det är ett fåtal personer inom varje myndighet som jobbar inom området för studien. Antalet respondenter är för lite för att kunna generalisera resultatet men avsikten med studien är inte att generalisera resultatet. Avsikten är dock att ta reda på ett fåtal personers uppfattning om samverkan för att motverka trafficking. Generaliserbarhet innebär om resultaten från en studie gäller i just den specifika kontexten och för de intervjupersoner som undersökts eller om de kan appliceras på andra personer och situationer (Kvale & Brinkman, 2009, s. 280). Sex intervjuer skulle kunna ses som en nackdel utifrån att det är ett för litet antal. Dock har intervjuerna givit oss tillräckligt mycket information för att besvara våra frågeställningar. Resultaten är även ytterst samstämmiga, vilket gör att fler intervjuer troligen inte skulle ge oss mycket nytt.

Intervjuerna har varit mellan 45-60 minuter långa. Intervjuerna har gjorts på respektive myndighetsrepresentants arbetsplats i Malmö. För intervjun med representanten från migrationsverket tog vi oss till Göteborg, då en telefonintervju inte upplevdes ge lika mycket som en intervju i verkligheten. Den kontextuella effekten har tagits i beaktande, då respondenterna fick välja var intervjun skulle genomföras. Förhoppningen var att respondenterna skulle känna sig mer bekväma om de fick göra intervjun var de ville (Jacobsen, 2007, s. 97).

Respondenterna tillfrågades om de ville vara anonyma i studien samt om de ville ta del av transkriberingen innan vi började analysera. Genom att respondenterna fick läsa igenom transkriberingarna kunde de komma med synpunkter avseende eventuella missförstånd och eller felaktigheter. Därmed kan reliabiliteten i studien öka. Alla tillfrågade medverkar med namn, ansvarsområde samt myndighet i studien. Anledningen till att vi inte valde att anonymisera respondenterna i uppsatsen är att vi anser att trovärdigheten stärks om läsaren vet varifrån informationen kommer samt att informationen kan styrkas. Vidare nämner flera respondenter andra personer vi intervjuat på grund av att de har kännedom om området. Att respondenterna nämner varandra tyder även på att de utvalda respondenterna är aktuella och jobbar aktivt inom samverkan och trafficking. Alla intervjuer har gjorts med båda oss närvarande. I regel har en av oss varit ansvarig för intervjun och den andra antecknat viktiga teman. Den som antecknat har flikat in med frågor eller funderingar om den som intervjuat missat eller glömt något.

Arbetsfördelningen i denna studie har grundat sig på att vi har arbetat tillsammans, då vi ansåg att det skulle vara mest rättvist och lärorikt. Vi deltog båda två vid samtliga intervjuer och intervjufrågorna formulerade vi tillsammans.

Transkriberingen delade vi lika mellan oss, vi transkriberade således tre intervjuer per person. Att vi båda medverkade vid alla intervjuer har gjort att vi kunnat ge intervjupersonerna ett bra bemötande samt att vi efteråt kunnat diskutera intervjuerna och vad dessa genererade i för användbart material.

Litteratursökningen gjordes gemensamt efter det att vi diskuterat vad som kunde vara relevant att använda under tidigare forskning samt vilka teorier som kunde vara användbara. Läsningen av litteraturen har vi båda läst in oss på så mycket som möjligt. Efter detta skisserade vi upp var för sig en tänkt disposition på hur vår studie skulle kunna läggas upp samt genomföras. Vi satte oss sedan tillsammans och diskuterade våra idéer tills vi var eniga om upplägget. De olika delarna i vår studie har vi gemensamt skrivit, bearbetat samt analyserat. Därmed kan inte specifika delar eller avsnitt härledas till någon av oss.

4.2 Bearbetning av data och analysmetod

Då vårt intresse låg i att undersöka både vad personerna sade och hur de pratade om området som vi avsåg att undersöka, fann vi det nödvändigt att spela in intervjuerna. Inspelningen gjorde att vi inte blev distraherade på grund av behovet att föra anteckningar. Samtidigt kunde vi exakt återge vad som sagts under intervjuerna, vilket uppfyller kravet på korrekt presentation av data (Jacobsen, 2007, s.26f).

Genom att ställa frågor utifrån det vi avsåg undersöka till empirin som samlats in, sorterades relevant information fram ur transkriberingarna. Frågorna var: *Hur definierar personen företeelsen trafficking, Hur problematiseras trafficking samt Vad är problemet med samverkan-orsak och konsekvenser.* Vi valde att analysera varje medverkande myndighet utifrån ovanstående frågor för att se om det fanns några eventuella likheter och skillnader i deras uttalanden avseende samverkan och trafficking för sexuella ändamål. Vi analyserade var för sig först för att sedan jämföra våra resultat. I resultat-och analysdelen kommer våra resultat att redogöras för under olika teman. Vi valde att presentera delarna tillsammans då det blir mer överskådligt för läsaren.

4.3 Urval

Vi genomförde våra intervjuer i en av landets storstäder då trafficking främst förekommer i storstäderna. Enligt den tidigare forskningen avseende samverkan förekommer samverkansinsatser i större utsträckning i storstäderna. Därmed var det naturligt att göra det geografiska urvalet Malmö.

Med koppling till forskningsfrågorna valde vi att göra ett målstyrt urval av intervjupersoner. Huvudsakligt syfte vid denna typ av urvalsteknik innebär att forskaren ämnar åstadkomma en koherens mellan frågeställningar och urval (Bryman, 2011, s. 434). Detta innebar således att vi hade för avsikt att intervjua professionellt verksamma inom myndigheter som var relevanta för vår studie.

Urvalsprocessen inleddes med sökning efter information och studerande av litteratur inom ämnet *trafficking*. Genom den litteratur vi fann kunde vi urskilja en ingång till hur vi skulle selektera vårt urval. I Brottsförebyggande rådets rapport *Prostitution och människohandel för sexuella ändamål: Slutredovisning av regeringens handlingsplan* (2011) fick vi vetskap om att polisen, socialtjänsten med prostitutionsgruppen, migrationsverket, länsstyrelsen samt åklagarmyndigheten, var de myndigheter som hade störst relevans för vår studie. Myndigheterna var väsentliga för oss då de samverkar kring att motverka trafficking.

Kontakten med myndigheterna skedde via mail och telefon för att se om de hade tid och möjlighet att ta emot oss för att göra intervjuer. Vi önskade få intervjua minst två personer per myndighet men det var inte möjligt då vardera myndighet endast hade en person som var specialiserad på trafficking samt hade erfarenhet av samverkan inom detta område. Därmed blev det istället en person från varje myndighet, vilket blev för litet intervjumaterial. Vi fick därför möjlighet att intervjua två åklagare från åklagarmyndigheten, eftersom de fanns två som var specialiserade. Vi fick även möjlighet att intervjua en person på länsstyrelsen med samordningsansvar för den regionala samverkansgruppen i Skåne.

Vi intervjuade fyra kvinnor och två män. Svaren från männen och kvinnorna var lika i vissa aspekter och skiljde sig i andra men det går inte att utesluta om det berodde på myndighetstillhörighet eller kön. Syftet var inte att undersöka könsskillnader avseende respondenternas tankar om samverkan och trafficking.

Medverkande i studien:

Elisabeth Green, socionom och länskoordinator inom socialtjänstens prostitutionsgrupp, mot prostitution och trafficking för sexuella ändamål, Malmö.

Helena Ljunggren, åklagare, internationella åklagarkammaren, Malmö.

Malina Ögren, projekthandläggare, länsstyrelsen i Skåne län.

Maria Lennartsson, jurist, samordnare, expert på traffickingfrågan, södra regionen, migrationsverket, Göteborg.

Michael Steffert, polis, spaningsledare, länskriminalavdelningen, Malmö.

Måns Biörklund, åklagare, internationella åklagarkammaren, Malmö.

4.4 Förförståelse

Den förförståelse vi har när det gäller aspekten trafficking för sexuella ändamål, har främst utvecklats genom mediala sammanhang och litteratur. Företeelsen är i våra ögon något som tillhör den organiserade brottsligheten, en marknad för att profitera på. Vi tror att det försiggår en handel med människor som är till stor del dold och att det finns ett stort mörkertal. Vår förförståelse när det gäller hur myndigheter samverkar för att motverka trafficking var att vi trodde att det borde finnas någon form av samverkan men inte på vilket sätt detta konkret fungerade eller vilka myndigheter som var inblandade. Anledningen till att någon form av samverkan bör finnas är vår uppfattning om trafficking som en komplex företeelse med många inblandade aktörer. Vi var osäkra på vad samverkan egentligen innebar och om det var prioriterat bland myndigheterna att samverka kring trafficking.

Vi har haft en medvetenhet om att den syn och förförståelse vi bär med oss in i vår uppsats på något sätt kan komma att avspeglade sig i vårt resultat. Det är viktigt att lyfta fram förförståelsen då dess påverkan på resultatet och särskilt analysdelen inte kan uteslutas. Då vi inte helt kan bortse från våra erfarenheter och åsikter innebär detta att vi som individer alltid är präglade av vår förförståelse, om än på ett omedvetet plan.

4.5 Etiska överväganden

Trafficking för sexuella ändamål är ett etiskt känsligt ämne i sig men inte för de respondenter vi har intervjuat, eftersom de arbetar med det. Respondenterna medverkar därmed i studien som tjänstemän och representanter för respektive myndighet. Fyra etiska huvudkrav finns att förhålla sig till vid forskning. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. I vår studie är det främst informations- och samtyckeskraven som är relevanta, då respondenterna medverkar som tjänstemän och inte som privatpersoner i studien. Informationskravet innebär att undersökningsdeltagarna ska informeras om studiens syfte och hur undersökningen kommer genomföras. Information om att insamlad data endast kommer användas till forskning är också viktigt att de medverkande i studien blir upplysta om. Deltagarna ska även få information om vilka villkor som ställs på dem om de medverkar i undersökningen. Av vikt är även att informera deltagarna om att deras medverkan är frivillig och att de när som helst kan avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2002, s.6f).

Vid samtliga intervjuer och i intervjubrevet informerades intervjupersonen om studiens syfte samt att svaren som lämnades skulle användas till forskning. Respondenterna fick information om att deltagandet är frivilligt samt att de kunde välja att avbryta intervjun. Vidare gavs information om möjligheten till anonymitet för de medverkande. Respondenterna valde att inte vara anonyma och medverkar därför med namn, position och arbetsplats i studien.

Det går inte att utesluta att det kan ha påverkat resultatet, då respondenterna kunde varit mer frispråkiga om de var anonyma i studien. Samtyckeskravet innebär att samtycke från undersökningsdeltagarna måste inhämtas. Möjlighet för deltagarna att avbryta sin medverkan om och när de vill ska finnas (Vetenskapsrådet, 2002, s.9f). I informationsbrevet fanns även upplysningar om att deltagande i studien innebar samtycke från respondenternas sida. Informationsbrevet innehöll uppgifter om ungefärlig tidsåtgång för intervjuerna samt att intervjuerna skulle komma att spelas in. För informationsbrev, se bilaga 1.

5. Resultat

Syftet med uppsatsen var att undersöka hur de utvalda myndigheterna samverkar för att motverka trafficking samt vad som kan hindra eller försvåra samverkan. Frågorna vi ville ha svar på var *Hur definierar personen trafficking för sexuella ändamål*, *Hur problematiseras förekomsten trafficking för sexuella ändamål* och *Vad är problemet med samverkan, orsaker samt konsekvenser*. I denna del kommer empirin som intervjuerna har givit oss redovisas. Resultatet kommer att presenteras under olika teman för att göra det lättare för läsaren. Teman som används är: *Samverkan-vad är det?*, *Olika perspektiv och regelverk* samt *Olika värdegrunder-olika problem*. I detta avsnitt kommer resultatet att analyseras utifrån nyinstitutionell teori och socialkonstruktivism. Resultatet kommer även till viss del analyseras utifrån det som framkommit i den tidigare forskningen.

Samverkan-vad är det?

Samtliga respondenter framhåller samverkan som något positivt och nödvändigt för att kunna motverka trafficking. Det ses som viktigt att respektera varandras roller och respektera gränserna för dessa roller. Intervjupersonerna från myndigheterna väljer att beskriva begreppet samverkan på olika sätt. Respondenten från länsstyrelsen menar att samverkan handlar om att myndigheterna ska komma till individen med ett sammanhållet budskap snarare än att individen som är utsatt ska behöva gå till varje enskild myndighet:

Oh det var svårt... det handlar mycket om att direkt mer samverka, att samlas kring den enskilda individen... Ja, att man har en samsyn också kring vad som är bäst för individen och hur man på smidigaste sätt ska lösa det också, att man har ett gemensamt mål i ett ärende...

– Malina Ögren, Länsstyrelsen

En liknande beskrivning kan ses hos intervjupersonen från socialtjänsten:

Alltså ja... samverkan är ju kärnan i mitt uppdrag... definitivt... utifrån att det att det är samverkan som är det viktiga för att den personen som är utsatt ska få ett så bra bemötande, omhändertagande som möjligt.

- Elisabeth Green, Socialtjänsten

De andra myndigheterna har en uppfattning om samverkan som mer utgår från myndigheternas perspektiv snarare än de som utsätts. Samverkan ses mer som behjälpligt i varandras arbete snarare än något som ska hjälpa den drabbade. Maria Lennartsson, migrationsverket uttrycker det så här ” Så samverkan är både att kunna samarbeta men också att faktiskt ha förståelse för varandras roller OCH även respekt var rollerna går någonstans ”. En kontrasterande definition kan ses hos en av intervjupersonerna inom åklagarmyndigheten, som gör en skillnad mellan samverkan och samarbete:

Samverkan är ju mer en kanske på en något... nivå där man sitter med... man samverkar inte i ett specifikt ärende, då samarbetar man kan man säga, samverka kan man göra för problemställningen i stort...

– Måns Biörklund, Internationella Åklagarkammaren

Polisen och åklagarna menar att samverkan generellt sett är en möjlighet till informationsutbyte för att de ska kunna utreda brott och lagföra förövarna. Resterande av de intervjuade myndighetspersonerna, uttrycker inte informationsutbytet som en väsentlig aspekt. De påtalar istället att samverkan ger möjlighet för den utsatta individen att få bättre hjälp eller att samverkan är en behjälplighet i myndigheternas arbete. Trots att respondenterna har svårigheter med en definition av samverkan på rak arm samt att de definierar begreppet olika, så kan en gemensam likhet urskiljas utifrån det att myndigheterna kan föra en dialog med varandra. Michael Steffert, polismyndigheten uttrycker det på följande vis ”Ja, det var en bra fråga... jag tycker det är ett bra ord i sig att man samverkar, man pratar med varandra, man diskuterar...”

Samtliga intervjupersoner framhåller samverkan som något positivt och att det måste finnas för att kunna motverka trafficking. De har dock svårigheter att definiera vad samverkan är och vad det innebär i praktiken. Tidigare forskning har visat på att det finns en osäkerhet bland myndigheterna kring samverkan och vad det har för effekter på arbetet, då det inte är vetenskapligt utvärderat (Johansson, 2011; Borg, 2005). Således syns även denna ambivalens kring samverkan hos de myndighetspersoner vi har intervjuat.

Att myndigheter har olika syn på samverkan anses vara grundad i moraliska värderingar och skilda logiker. Vilken inverkan samverkan har på det konkreta arbetet inom myndigheterna är således inte klarlagt (Johansson, 2011).

Myndigheternas olika uppfattningar om samverkan tolkar vi som grundade i de institutionella logiker som myndigheterna tillhör, det vill säga myndigheternas roller, mål och organisatoriska förutsättningar. Myndigheterna uttrycker själva att deras olika perspektiv och roller medför olika synsätt på samverkan och de har olika målsättningar. Trafficking som företeelse kan ses som en verksamhetsdomän hos de olika myndigheterna, då de ska samverka kring trafficking. Enligt den nyinstitutionella teorin är verksamhetsdomän det område som myndigheterna ska samverka eller har för avsikt att samverka kring.

Olika perspektiv och regelverk

Svårigheter kan ses gällande att definiera samverkan samt att vissa respondenter gör skillnad på begreppen samverkan och samarbete. Sekretesslagstiftningen och hur den tillämpas av de olika myndigheterna framhålls även det som en svårighet.

Samtliga respondenter påpekar att en svårighet kan vara att myndigheterna har olika uppdrag och utgår från olika perspektiv. Således har myndigheterna olika ståndpunkter och åsikter om vad som bör prioriteras samt var fokus ska läggas på, när det gäller hur respektive myndighet ska genomföra sitt arbete.

De olika myndigheterna vill kanske inte alltid samma sak och detta kan medföra svårigheter i arbetet.

Borg (2005) belyser att rutiner för hur myndigheter ska samverka vid ett traffickingsärende inte finns, vilket leder till att myndigheterna är osäkra på vem som ska göra vad och hur de egentligen ska samverka i dessa ärenden. Denna osäkerhet framkommer till viss del i respondenternas svar, då de menar att myndigheterna har olika roller som utgår ifrån olika aspekter. Samtidigt menar de att deras uppdrag och ansvar skulle kunna konkretiseras mer. Svårigheterna med var fokus bör ligga i samverkan bekräftas av intervjupersonen på åklagarmyndigheten:

Absolut. Alltså det man måste tänka på när man samverkar mellan olika myndigheter är att vi har olika agendor, olika uppdrag som inte alltid så att säga går ihop.

- Helena Ljunggren, Internationella Åklagarkammaren

Intervjupersonen exemplifierar då hon beskriver socialtjänstens och åklagarmyndighetens olika förhållningssätt:

Vi kan också vara ifrågasättande i vårt arbete mot i förhållande till offren, medan exempelvis socialtjänsten, de har ett lite annat förhållningssätt, de är för att hjälpa och råd... ge råd till utsatta personer och stödja dem... de har inte samma ifrågasättande förhållningssätt och har kanske inte riktigt samma krav på att personerna ska hålla sig till sanningen.

- Helena Ljunggren, Internationella Åklagarkammaren

Socialtjänsten belyser svårigheten med att myndigheterna har olika perspektiv på följande vis:

Mitt perspektiv är ju det sociala, och att mottagandet och allting kring den utsatta personen ska vara så bra som möjligt. Och det är jätteviktig målsättning, för polisen också, däremot så har de ju kravet på sig att få fram så mycket som möjligt i ett förhör, att göra en så gedigen utredning som möjligt. Med de olika ingångarna så kanske man tycker att olika saker är som mest viktiga.

- Elisabeth Green, Socialtjänsten

Sekretesslagstiftningen upplevs som en svårighet då myndigheterna inte har adekvat vetskap om hur och när den bryts. Traffickingsbrott klassas som ett så pass allvarligt brott att sekretessen kan brytas. Samtidigt som sekretessen ställer till problem finns också aspekten att relevant information som kan vara behjälplig för andra myndigheter, inte når fram. Rätt information behöver komma till rätt person. Intervjupersonen från länsstyrelsen uttrycker att myndigheterna upplever att det kan vara en svårighet att inte veta hur mycket information de kan lämna ut eller inte till en annan myndighet:

... Man är för rädd för att släppa på det... det kan vara ett hinder i samverkan, att det informationsutbytet inte sker för att man tror att det inte är möjligt.

– Malina Ögren, Länsstyrelsen

Respondenterna från åklagarmyndigheten och polismyndigheten påtalar aspekten att när myndigheterna inte vet när sekretessen bryts ställer det till problem, då åklagarna och polisen upplever att de inte får del av information som de skulle behöva för att utreda fler ärenden samt att få fler dömda för traffickingsbrott:

Trafficking är ett så pass allvarligt brott att man bryter sekretessen i de allra flesta, i de flesta fallen... men det är inte alla som vet det och då kommer kanske inte information som polis och i slutändan vi också skulle vilja ha i våra brottsutredningar.

– Måns Biörklund, Internationella Åklagarkammaren

De bestämmelser som finns kring sekretesslagstiftningen kan göra att det uppstår en implicit föreställning om att samma sekretess gäller inom myndigheten oavsett ärende:

... Det här med sekretess kan vara en kulturfråga också då ju som socialsekreterare just då så vet man ju att vi har sträng sekretess i vårt arbete och då tar man med sig den hela tiden, även i situationer där man kanske måste lätta på det.

– Helena Ljunggren, Internationella Åklagarkammaren

Enligt socialkonstruktivismen skapar människor gemensamt föreställningar om verkligheten och kommer att ange vad som ses som problem i denna. Dessa gemensamma föreställningar kommer vidare att styra vilka handlingar som är accepterade eller inte i en viss kontext. Vi menar att det inom de olika myndigheterna finns föreställningar om sekretesslagstiftningen, som kan påverka synen på sekretessen som ett problem eller inte. Polisen och åklagaren uttrycker en föreställning om att det finns en okunskap hos de andra myndigheterna kring när sekretessen bryts och att de emellanåt tror sig ha samma grad av sekretess oavsett situation. Socialtjänsten och migrationsverket uttrycker istället att de olika perspektiven hos respektive myndighet blir problematiskt i det konkreta arbetet avseende vad som bör göras och när. Sekretesslagstiftningen som explicit genererar i att det uppstår problem vid samverkan, har inte uppmärksammats i den tidigare forskning vi har läst in oss på.

Olika värdegrunder-olika problem

Samtliga respondenter har en bild av företeelsen trafficking. Dock skiljer den sig åt mellan myndigheterna och en konsensus gällande myndigheternas värdegrunder kan inte konkret urskiljas. Liknelser i beskrivningarna går att se i vissa av respondenternas svar, när det gäller trafficking som en komplex företeelse. En annan likhet som framhålls av intervjupersonerna är att det främst är kvinnor som drabbas av företeelsen. Malina Ögren, verksam vid länsstyrelsen väljer att beskriva företeelsen så här: “ jag skulle definiera det på samma sätt som lagen, hur de definerar de då”. En tangering mot lagtexten kan även ses hos polismyndigheten, då delar av svaret innefattar begrepp som återfinns i Palermoprotokollet:

Ja, jag tar det ... med rekrytering, transporter, hantering och kanske då tvingar då... personer till att göra då olika saker. Det kan vara sexuella, stölder och vad som helst där man genom tvång hanterar människor. Ganska kort men ändå.

– Michael Steffert, Polismyndigheten.

Inom åklagarmyndigheten kan olikheter om företeelsen trafficking urskiljas då deras svar skiljer sig åt. En av åklagarna uttrycker det på följande sätt:

En del av den internationellt organiserade brottsligheten. En inkomstkälla för kriminella likväl som att smugla vapen, knark eller kvinnor så är det i slutändan, är det för vinning. För dem, de kriminella nätverken. Så det är en inkomstkälla för organiserad brottslighet, det är det.

– Måns Biörklund, Internationella Åklagarkammaren.

Skillnad visas hos den andra åklagaren som mer pekar på företeelsen som vår tids slaveri samt att människor blir utnyttjade. Kopplingen till den organiserade brottsligheten understryks inte lika mycket. Företeelsen definieras utifrån andra aspekter, dock uttrycks att det är en del av den organiserade brottsligheten:

Det finns alltid människor som vill tjäna pengar på detta, det är ju... inom FN har man väl sagt att trafficking efter handel med narkotika och vapen är den tredje största inkomstkällan för organiserad brottslighet. Till syvende och sist så handlar det ju om att man utnyttjar andra människor som söker en bättre tillvaro, som inte har alternativ till att klara sin försörjning.

– Helena Ljunggren, Internationella Åklagarkammaren.

Till skillnad mot föregående respondenter uppvisar respondenterna från migrationsverket och socialtjänsten tvekan när de ska definiera företeelsen. Svaret ges efter en stunds funderande och resonering. Tvekan ligger i att företeelsen är komplex och innefattar många aspekter. Detta gör det problematiskt för respondenterna att på rak arm ge en definition av företeelsen:

Det där var ju ett jättebegrepp hör ni... det finns ju en... Alltså i Palermoprotokollet så finns det ju en... uttryckligen en... men det är väl inte det ni är ute efter... För mig personligen är det ja... alltså det är ja... det är ju överhuvudtaget då när på något sätt... jag tycker ju också att det har ihop med mänskliga rättigheter att göra. För det man gör här det är att man egentligen utnyttjar kvinnor då.

– Maria Lennartsson, Migrationsverket.

Maria Lennartsson är ensam om att ta upp trafficking för sexuella ändamål som ett brott mot de mänskliga rättigheterna när hon beskriver företeelsen. Komplexiteten uttrycks då hon exemplifierar med olika ärenden gällande företeelsen, som kan se ut på många olika sätt. Hon uttrycker att ”ja det finns ju så många olika aspekter i det här då så att...”, vilket visar tveksamheterna när det gäller att beskriva trafficking för sexuella ändamål. En viss tendens till avgränsning av företeelsen framkommer, då hon säger ”att man utnyttjar ju dem som är mest värnlösa”. Komplexiteten betonas även av Helena Ljunggren, när hon uttrycker ”det handlar om att människohandel kan ske under så många olika former...”. Respondenten inom socialtjänsten visar på svårigheten att ge en tydlig definition av företeelsen. Hon visar även på komplexiteten:

Hmm... jag vad ska jag säga? ”Alltså du ... hmm... hur jag skulle beskriva den... Alltså, såklart jag kan säga de där vanliga klyschorna, att det är ett förfärligt brott, det är fruktansvärt för personerna som är utsatta för det och så vidare, och så vidare... men det kan... det är ju självklart för alla liksom... som yrkesverksam så kan jag ju svara utifrån då... och det är väl just att... formerna för ett traffickingsbrott eller för de utsatta kan se så oerhört olika ut.

– Elisabeth Green, Socialtjänsten.

Utifrån socialkonstruktivismen konstruerar människor med hjälp av språket gemensamma uppfattningar om företeelser. Genom dessa kategoriseringar kommer vissa företeelser att ses som problem och andra inte. Med anknytning till detta tolkar vi det så att de olika myndighetsrepresentanterna beskriver trafficking delvis utifrån samma premisser. De har samstämmiga uppfattningar om företeelsen som ett problem som kan se väldigt olika ut samt att det innebär ett konkret exploaterande av andra människor för att tjäna pengar. Komplexiteten tolkar vi som viktig då det är något som sägs när myndighetsrepresentanterna har svårigheter att definiera företeelsen. Att det kan se så olika ut gör att de tvekar när de ska konkretisera begreppet mer.

Vidare kan utnyttjandet ses som att människor blir drabbade av och utsatta för trafficking, vilket gör att de kan ses som utnyttjade individer av myndighetsrepresentanterna. Även om de som blir drabbade av trafficking vet om att de ska åka till ett annat land och prostituera sig, menar intervjupersonerna att de på något sätt ändå blir lurade till exempel när det gäller förtjänsten eller under vilka villkor prostitutionen kommer att ske. Dodillet (2009) påpekar att synen på trafficking i Sverige innebär att de utsatta ses som offer som utnyttjas och luras hit under falska förevändningar. Denna syn grundad i den politik som förs behöver förändras och bli mer mångsidig. Som våra intervjupersoner visar på är den en komplex företeelse, som kan skilja sig åt. Således behövs flera olika perspektiv tas i beaktande för att kunna motverka trafficking. Samtidigt som respondenterna framhåller detta, menar de ändå att människor blir drabbade av och utsatta för trafficking på ett eller annat sätt.

Olikheter i intervjupersonernas beskrivningar av trafficking kan ändå urskiljas. De definierar företeelsen med hjälp av lagen, som en del av den organiserade brottsligheten samt som en inkomstkälla för kriminella nätverk. Något som värt att notera är att de båda åklagarna valde att trycka på olika saker i beskrivningen av företeelsen trafficking, även fast de är verksamma inom samma myndighet. Båda berättade att det var en brottslig handling och en profit möjlighet men vi tolkade att en av dem definierade det mera utifrån att det var ett utnyttjande av andra människor. Det brottsbekämpande arbetet i samverkan framställs av alla respondenter som särskilt viktigt för att kunna motverka trafficking. Således blir den rättsliga aspekten mer framträdande i intervjupersonernas utsagor. Företeelsen ses som ett rättsligt problem snarare än ett socialt. Detta medför att fokus hamnar mer på köparna och de kriminella nätverken än de utsatta. Förändringen i synsätt kan ses även i den tidigare forskningen, där bekämpande av trafficking främst görs utifrån lagen och det polisära arbetet (Holmström & Skilbrei, 2008; Borg, 2005; Bucken Knapp et al, 2010).

Att trafficking har kommit att ses som ett rättsligt problem av de olika myndigheterna kan tyda på att myndigheterna påverkas av varandra och omgivningen. Med hjälp av den nyinstitutionella teorin tolkar vi det som att myndigheterna utgår från olika institutionella logiker. Dessa logiker innefattar regelverk, målsättningar och de förutsättningar respektive myndighet har att utgå ifrån. Polisen och åklagarna kan sägas ha en straffrättslig logik medan socialtjänsten mer socialt rådgivande, länsstyrelsen administrativ, migrationsverket migrationsrättslig. Respondenten på migrationsverket har till uppgift att bland annat utfärda tillfälliga uppehållstillstånd åt personer som inte är svenska medborgare men som ska medverka i brottsutredningar. Därmed görs tolkningen att intervjupersonen får en migrationsrättslig logik. Med hjälp av detta tolkar vi det som att den straffrättsliga logiken får tolkningsföreträde framför de andra, vilket framkommer i respondenternas svar. Samtliga respondenter framhåller vikten av polismyndighetens arbete samt att de ska få de resurser och information som behövs för att utreda brottet. Brottsförebyggande rådet (2011) pekar på att polisen behöver mer resurser för att kunna utreda brottet och mer utbildning för att kunna bekämpa det. Således framkommer polisen som en viktig aktör även här. Tolkningen blir att de andra myndigheterna i viss mån gör avkall på sin egen logik till förmån för den straffrättsliga.

Den nyinstitutionella teorin visar på att organisationer påverkas av varandra likväl som av omgivningen. De förväntningar som ställs från omgivningen på hur en företeelse eller ett problem ska hanteras bör myndigheterna anpassa sig till för att få legitimitet. Som tidigare visats har vi kunnat urskilja den straffrättsliga logiken som tolkningsföreträdare inom samverkan för att motverka trafficking. Bucken-Knapp et al (2009) påtalar att säkerhetspolitiskt tänkande kan ses inom EU, vilket innebär att trafficking bör bekämpas med polisära åtgärder, striktare gränskontroller och att de utsatta bör skickas tillbaka till sitt hemland. Således implementeras detta även på nationell nivå i Sverige menar författarna.

Institutionell isomorfism inom nyinstitutionell teori kan användas för att benämna myndigheternas strävan efter att leva upp till förväntningarna från omgivningen samt de krav som ställs. Den straffrättsliga logikens företräde kan därmed ses som att Sveriges sätt att hantera trafficking påverkas av hur EU förväntar sig att företeelsen bör motverkas. Det vi har kunnat urskilja avseende beskrivningarna av trafficking är att samtliga myndighetsrepresentanter beskriver företeelsen som ett socialt problem snarare än ett rättsligt. Diskrepans syns här mot hur intervjupersonernas tidigare utsagor, där de framhåller brottsbekämpningen som centralt för att motverka företeelsen. Tolkningen vi gör är att även om de andra myndigheterna gör avkall på sin egen logik i samverkan, väljer de ändå att beskriva trafficking som ett socialt problem. Med koppling till den nyinstitutionella teorin innebär det att något domänanspråk inte finns inom beskrivningen av trafficking. Med det menas att den straffrättsliga logiken inte har lyckats muta in sitt tolkningsföreträde lika starkt där som den har gjort inom samverkansaspekten. Den sociala logiken får här en större betydelse även om den straffrättsliga också framkommer bland respondenterna. Med anknytning till åklagarnas olika definitioner gör vi tolkningen att den åklagaren som anser att trafficking är ett utnyttjande, kan ses ta den sociala aspekten mer i beaktande.

När det gäller problematiken kring företeelsen nämner samtliga respondenter ekonomiska faktorer, tillgång och efterfrågan som centrala aspekter. Även faktorer som lagstiftning, sociala och ekonomiska villkor i ursprungsländer har betydelse. Vissa informanter uttrycker att kunskap borde finnas inom hela myndigheten och inte bara hos de som jobbar aktivt med trafficking. Helena Ljunggren nämner bland annat den rättsliga aspekten ”det är komplext kan man säga till sin natur. Både vad gäller ärendena som sådana och sedan också juridiken bakom”. Lagstiftningen är besvärlig att tillämpa, vilket gör att det kan krävas några ärenden innan personen lär sig hur rekvisiten bör tolkas samt hur traffickingärenden utreds.

Att juridiken på området ses som svår att tillämpa syns även hos intervjupersonen vid länsstyrelsen:

Att kanske där behövs tydligare lagföring... Jag tror också att det är väldigt svårt att komma åt de här brotten... det ger inte så långa straff till att börja med.

– Malina Ögren, Länsstyrelsen.

Juridikens komplicerade natur hänger även samman med att traffickingsärenden kan ske under väldigt olika former och att de drabbade inte alltid är så villiga att samarbeta med polis och åklagare. Denna ovilja kan grunda sig i felaktigt bemötande från myndighetsrepresentanter och deras eventuella okunskap om företeelsen. Bristen på vetskap om företeelsen kan göra att den yrkesverksamme inte uppfattar det som ett traffickingsärende. De som drabbas ser inte alltid hjälpen som något positivt utan kan istället bli arga och ifrågasätta varför de lägger sig i. Respondent från åklagarmyndigheten uttrycker det så här:

De kan ju då finnas många, många förklaringar till att de inte vill samarbeta... men man ska inte ha den inställningen som framförallt polis att om man kommer och gör ett tillslag i som man då upplever lägenheter där det har skett prostitution så är det... Är man ju inte den vite riddaren som kommer in och räddar kvinnan...

– Måns Biörklund, Internationella Åklagarkammaren.

Även intervjupersonen på migrationsverket menar att oviljan att samarbeta kan vara en svårighet och att myndigheter inte kan förvänta sig att de ska bli väl mottagna:

Det är ju det svåraste för oss allihop att många vill inom citat, inte bli hjälpta, så det är ju inte så bara att steppa fram och säga hej här är jag och jag skulle gärna vilja hjälpa dig och så tror man att det löser sig för att det är mycket sådär... ja det kan ju be folk i princip dra åt helvete... man får ju bygga upp någon form av förtroende... och då säger de, ok jag går här på gatan för att jag måste tjäna ihop pengar och vad har du då att erbjuda mig liksom va... Då kanske man inte har så mycket att komma med.

-Maria Lennartsson, Migrationsverket.

Samtliga intervjupersoner framhåller den ekonomiska aspekten, tillgång och efterfrågan på sexuella tjänster samt sämre levnadsvillkor i ursprungsländerna som centrala faktorer till att trafficking kan fortsätta. Trafficking är en mycket lönsam verksamhet, som inte kommer upphöra på grund av möjligheterna till ekonomisk vinning. Michael Steffert, polismyndigheten säger så här ” Det handlar om pengar tror jag. Man vill tjäna pengar. Det är en profit del i det. Profiten den gör sitt till. Hade man inte tjänat på någonting så hade man nog inte gjort det heller”.

Respondenten från socialtjänsten uttrycker det på följande vis:

... När det kommer till att sälja en människa, så kan du sälja den personen om och om och om och om igen. Det förvinner inte ur dina händer, utan du kan tjäna på det flera gånger om. Vilket gör att det blir ju en rätt så lukrativ verksamhet...

– Elisabeth Green, Socialtjänsten.

Samtidigt som lönsamhetsaspekten framhålls, ses även de sociala och ekonomiska villkoren i ursprungsländerna som påverkande:

Fattigdom för det första. Så länge det finns fattiga länder med ekonomiska problem, sociala problem så kommer det alltid finnas rekryteringsgrunder och offer, människor som söker en bättre tillvaro...

– Helena Ljunggren, Internationella Åklagarkammaren.

Något som alla myndigheter belyser är att kunskap om företeelsen trafficking behöver spridas till fler av de professionellt yrkesverksamma inom de berörda myndigheterna. Idag är det personberoende då det är få personer på varje myndighet som jobbar med det och har den nödvändiga kompetensen. Med bättre kunskap vet de yrkesverksamma hur de ska agera och allmänheten kan tipsa polisen om de skulle se något misstänkt.

Respondenten på länsstyrelsen beskriver detta:

... Men på lång sikt behöver vi nå ut med kunskapen bredare. Det är ett fåtal personer som jobbar aktivt med frågan idag men att det handlar, mycket i denna fråga handlar om att upptäcka, att se signaler... ”

– Malina Ögren, Länsstyrelsen

Samtliga myndigheter menar att kunskapen om trafficking behöver öka bland alla yrkesverksamma som överhuvudtaget kan komma i kontakt med företeelsen och inte bara bland de myndigheter som är med i samverkansgruppen. Även allmänheten behöver få en bättre kunskap om det för att kunna uppmärksamma företeelsen säger intervjupersonen från socialtjänsten:

Både hos allmänheten men också bland alla yrkesverksamma... trafficking är en hyfsat ny företeelse, som vi inte har särskilt mycket kunskap om. Det går inte att få för lite

– Elisabeth Green, Socialtjänsten

Michael Steffert, polismyndigheten menar att det är viktigt att vara insatt i området för att kunna arbeta med det ” Kunskap om brottet och vad man kan göra”. Vikten av att kunskapen kommer till de yrkesverksamma som kan komma i kontakt med de som drabbas av trafficking ses som viktigt:

För vår del är det ju viktigt att vi kommer till rätt motpart, vi vill ju inte bara informera mellanchefer till exempel... utan vi vill ju prata med handläggaren direkt i och med att det är de som träffar i detta fall kvinnorna då... så det är ju viktigt. Att sprida kunskap och att sprida information

– Måns Biörklund, Internationella Åklagarkammaren

6. Avslutande diskussion

I studien var syftet att undersöka myndigheters samverkan för att motverka trafficking. I likhet med tidigare forskning kan vi urskilja att det brottsbekämpande arbetet och den rättsliga aspekten ges stor vikt i samverkan, då det ses som viktigt för att kunna motverka trafficking för sexuella ändamål. Den sociala aspekten får därmed stå tillbaka lite i arbetet. Samtidigt ses även socialtjänsten som viktiga av de olika myndighetsrepresentanterna, genom att de kan stötta och bygga upp förtroendet hos individen som hamnar inom trafficking. Kvinnorna, som det ofta handlar om, kommer från andra länder, där de kanske inte har så goda erfarenheter av myndigheters bemötande. På grund av detta blir det extra viktigt med de svenska myndigheternas bemötande av dem.

Ingen av myndigheterna kan direkt förklara vad samverkan egentligen innebär. När de försöker förklara och beskriva det görs det på olika sätt. Att samverkan beskrivs olika upplever vi kan försvåra i arbetet, genom att olika syn på begreppet kan ge olika uppfattning om vad det innebär att samverka rent praktiskt. Vi anser att ett individperspektiv likväl som ett myndighetsperspektiv kan urskiljas i respondenternas utsagor. Individperspektivet utgår mer från den drabbades situation, där myndigheterna som samverkar ska göra detta för att individen ska kunna få bra hjälp. Myndighetsperspektivet skulle kunna ses på annan nivå, där myndighetsrepresentanterna ska få hjälp i det arbete som praktiskt utförs. Vi har fått uppfattningen att myndigheterna är osäkra kring vem som ska göra vad i samverkan och prioriteringarna kring vad som bör göras först i traffickingssärenden. För att underlätta, skulle deras olika roller och ansvar inom samverkan kunna konkretiseras och tydliggöras mer än vad myndigheterna upplever idag.

Det har varit intressant och givande att få ta del av myndigheternas arbete inom ett område, som till viss del kan upplevas svårtillgängligt och dolt. Ett examensarbete ger dock inte möjlighet att ge en heltäckande bild av området samverkan för att motverka trafficking.

Något som skulle vara intressant att undersöka är hur medvetenheten hos företeelsen kan utvecklas bland myndigheterna och gemene man. Vidare kunde det vara intressant att undersöka och belysa de olika former av trafficking som finns samt hur utbrett det är i Sverige. En svårighet under studien har varit att det inte finns så mycket forskning om samverkan med fokus på trafficking för sexuella ändamål. Således har vi fått bredda sökandet och ta in tidigare forskning som tar upp myndighetssamverkan generellt.

Referenser

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2005) *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Borg, Dominika (2005) *2000-Talets slaveri. Människohandel och dess implikationer för svensk krishantering* Arbetsrapporter Uppsala universitet, Institutionen för Östeuropastudier, 1103-3541; 92

Brottsförebyggande rådet, Brå (2011) *Prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Slutredovisning av regeringens handlingsplan*. Rapport 2011:18. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Lund: Liber.

Bryman, Alan (1997) *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur

Bucken-Knapp, Greger; Karlsson, Johan & Persson-Strömbäck, Karin (2010) Security, Equality and the Clash of Ideas: Sweden's Evolving Policy Towards the Trafficking of Women for Sexual Purposes. *Human Rights Review*, 2012, DOI: 10.1007/s12142-011-0214-y. Springer Science & Business Media B.V.

Dodillet, Susanne (2009) *Är sex arbete? Svensk och tysk prostitutionspolitik sedan 1970-talet*. Stockholm: Vertigo förlag.

Grape, Ove (2006) ”Domänkonsensus eller domänkonflikt? - integrerad samverkan mellan myndigheter” I: Grape, Blom & Johansson (red.) *Organisation och omvärld-nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Lund: Studentlitteratur.

Holmström, Charlotta (2008) ”Prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige: Omfattning, förekomst och kunskapsproduktion” I: *Prostitution i Norden*. Holmström, Charlotta & Skilbrei, May-Len (red). Forskningsrapport. TemaNord 2008:605. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Holmström, Charlotta & Skilbrei, May-Len (2008) ”Nordiska prostitutionsmarknader i förändring: En inledning” I: *Prostitution i Norden*. Holmström, Charlotta & Skilbrei, May-Len (red). Forskningsrapport. TemaNord 2008:605. Köpenhamn: Nordiska ministerrådet.

Ineland, Jens (2006) ”Konst, funktionshinder och frågan om legitimitet” I: *Organisation och omvärld-nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Grape, Ove, Blom, Björn & Johansson, Roine (red). Lund: Studentlitteratur.

Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) (2008) *Interventioner mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. En systematisk kartläggning med kompletterande intervjuer av svenska insatser*. Artikel nr 2008-112-4. Stockholm: Socialstyrelsen

Jacobsen, Dag Ingvar (2007) *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, Roine (2006) ”Nyinstitutionell organisationsteori” I: *Organisation och omvärld- nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Grape, Ove, Blom, Björn & Johansson, Roine (red). Lund: Studentlitteratur.

Johansson, Roine & Grape, Ove (2006) ”Ytterligare en svensk nyinstitutionalism?” I: *Organisation och omvärld- nyinstitutionell analys av människobehandlande organisationer*. Grape, Ove, Blom, Björn & Johansson, Roine (red). Lund: Studentlitteratur.

Johansson, Susanna (2011) *Rätt, makt och institutionell förändring. En kritisk analys av samverkan i barnahus*. Lund: Media Tryck, Lunds Universitet.

Kvale, Steinar och Brinkman, Svend (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Levin, Carina och Olsson, Niclas (2009) *Verksamhetsberättelse för Försäljning av sexuella tjänster i Malmö 2008*. Malmö stad: Sociala resursförvaltningen.

Lindberg, Kajsa (2009) *Samverkan*. Malmö: Liber.

Länsstyrelsen i Skåne län (2004) *Människohandel för sexuella ändamål i Skåne– en förstudie av känd förekomst och initiativ*. Rapport 2004:25. Malmö: Länsstyrelsen i Skåne län.

Mallander, Ove (1998) ”Samverkan” i: Denvall & Jacobsson (red.) *Vardagsbegrepp inom socialt arbete*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.

Nationellt Metodstöd mot prostitution och trafficking, NMT (2011) *Nationella riktlinjer för arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål* Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län.

Pramberg, Karin och Lundberg, Lotta (2009) *Verksamhetsberättelse för prostitutionsgruppen i Malmö*. Malmö stad: Sociala resursförvaltningen.

Regeringen. Integrations- och jämställdhetsdepartementet (2008) *Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål*, Skr. 2007/08:167.

Regeringskansliet. Integrations- och jämställdhetsdepartementet (2009). *Mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål*. Stockholm: Jernström Offset

Svanström, Yvonne (2001) "Offentliga kvinnor i offentliga rum: Prostitutionens reglementering i 1800-talets Stockholm" I: Florin, Christina och Lars Kvarnström (red) *Kvinnor på gränsen till medborgarskap: genus, politik och offentlighet 1800-1950*. Stockholm: Atlas.

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Elanders Gotab.

Wenneberg, Søren Barlebo (2001) *Socialkonstruktivism- positioner, problem och perspektiv*. Helsingborg: AB Boktryck.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips Louise (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Åklagarmyndigheten (2012) *Handläggning av ärenden rörande övergrepp mot barn*. Göteborg: Utvecklingscentrum Göteborg.

Åström, Karsten & Rejmer, Annica (2008) ”*Det blir nog bättre för barnen*”.
Slutrapport i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med barnahus 2006-2007. Lund: Media-Tryck Sociologen.

Elektroniska källor

www.aklagare.se

www.lansstyrelsen.se

www.migrationsverket.se

www.ne.se

www.polisen.se

Länsstyrelsen, samverkansplan

http://www.lansstyrelsen.se/skane/SiteCollectionDocuments/Sv/manniska-och-samhalle/jamstalldhet/vald-i-nara-relationer/Prostitution%20och%20trafficking/Samvplan_manniskohandel_webb.pdf

Inhämtad 2012-04-12 kl. 12:50

Utrikesdepartementet, strategi för Sveriges internationella utvecklingssamarbete mot människohandel för sexuella ändamål

http://www.manskligarattigheter.gov.se/dynamaster/file_archive/030512/e1b73843a099a9bf08cdadfa93608680/reg_strategi_utv_mhandel.pdf

Inhämtad 2012-04-12 kl. 13:00

UN Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations convention against transnational organized crime, 2000 (Palermoprotokollet)

http://www.uneca.org/daweca/conventions_and_resolutions/convention_traff_eng.pdf

Inhämtad 2012-05-01 kl. 17:30

Informationsbrev

Hej! Vi är två socionomstudenter på Linnéuniversitetet i Växjö som under vårterminen 2012 kommer att skriva vårt examensarbete. Vi har valt att skriva om hur myndigheter genom samverkan arbetar för att motverka trafficking för sexuella ändamål. Vi önskar således få göra enskilda intervjuer med minst två professionellt verksamma från Er myndighet. De som vill medverka bör ha erfarenhet av att arbeta med trafficking för sexuella ändamål samt erfarenhet av samverkan med andra berörda myndigheter. Den enskilda intervjun tar ungefär 1 till 1-1/2 timme och då studien är ett examensarbete medför detta en begränsad tidsram. Därmed önskar vi utföra dessa intervjuer så snart det finns tid och möjlighet för Er och Er verksamhet att ta emot oss för ett besök. Vi har en förhoppning om att intervjuerna kan genomföras inom de närmsta två veckorna.

Vi kommer att utgå från de forskningsetiska regler som Vetenskapsrådet har utformat vad gäller krav på informerat samtycke att delta, anonymitet för deltagarna liksom möjlighet att avbryta sin medverkan när som helst samt konfidentiell behandling av intervjumaterialet. Ett svar på deltagande i studien via telefonsamtal eller email från Er ser vi som ett formellt svar till samtycke. Vi kommer att spela in dessa intervjuer och det inspelade materialet kommer enbart att användas av oss under arbetet med examensarbetet, vilket innebär att all insamlad information kommer raderas efteråt. Om ni har några frågor eller funderingar är ni varmt välkomna att höra av er till oss!

Med vänliga hälsningar,

Anne Carlsson
acawk09@student.lnu.se
Tel: 073-849 10 90

Linda Intsidou
linky09@student.lnu.se
Tel: 070-530 66 81

Intervjuguide

Definiera samverkan för dig/Er

Hur sker samverkan i praktiken? (Möten, samtal, konferenser, utbildning, gruppträffar)

Vilka samverkar ni med?

Vad samverkar ni kring?

Fungerar samverkan? Om inte, varför?

Behövs mer samverkan?

Är samverkan ett bra sätt att motverka trafficking för sexuella ändamål?

Vilka svårigheter och hinder upplever ni med samverkan?

Vilka möjligheter upplever ni med samverkan?

Hur skulle ni vilja beskriva svårigheterna och möjligheterna?

Har skilda regelverk och sekretessbestämmelser påverkan på samverkan?

Vad anser ni om ert uppdrag och nuvarande funktion inom samverkan?

Hur skulle du vilja beskriva fenomenet trafficking för sexuella ändamål?

Hur och varför kan trafficking för sexuella ändamål fortsätta?

Vad behövs och vad anses överflödigt i samverkan?

Har ert arbetssätt ändrats genom samverkan med andra myndigheter?

Har inställningen till fenomenet förändrats sedan samverkan startade?

Har någon av samverkansaktörerna en mer framträdande och dominerande position i samverkansarbetet?(Vad kan detta bero på enligt dig)